

Deanu giella - Tana kommune

Utviklingsavdelingen

Klima- og miljødepartementet
(postmottak@kld.dep.no)

Deres ref.:

Vår ref.:
2016/2085

Saksbehandler:
Anne Fløgstad Smeland, tlf.: 46400264

Dato:
15.08.2016

Gulaskuddan šiehtadusas gaskkal Norgga ja Suoma guolásteami birra Deanučázadagas oktan mildosiiguin.

Dákko bokte diedihuvvo ahte Deanu gieldda Meahci- ja ealáhusa váldolávdegoddi (HUN) lea dahkan čuovvovaš **mearrádusa** áššis 51/2016 čoahkkimis 10.08.2016:

“Deanu giella fuomáša ahte lea hábmejuvvon evttohus mii lea sáddejuvvon gulaskuddamii. Lea mannan mánga jagi sihke beassat šiehtadallanposišuvdnii ja hábmet álgoevttohusa mii dál sáddejuvvo gulaskuddamii.

Mii šállošat nannosit go dákkár áššis, mii lea nu dehálaš Deanuleagi ássiide, lea nu oanehis gulaskuddanáigi, ja mas fástidanáigemearri lea gasku geasseluomu. Dát mielddisbuktá ahte gieldda áššemeannudeapmi šaddá heittot, ja maiddái ahte báikkálaš demokratiija ii áimmahuššo doarvái bures. Sámegiella, mii lea almmolaš giella sihke Deanus ja Kárášjogas, ferte vuhtiiváldot ollu buoret sihke čálalaččat ja njálmmálaččat, go eiseválddit meannudit áššiid mat leat dehálaččat johkasámi ássiide.

Deanučázadaga norgga-suoma kommišuvdna lea ovdanbuktán odđa guolástanláhkaásahusaid mat gusket Deanučázadaga rádjaoassái. Jus njuolggadusat bissot nu mo leat evttohuvvon, de dat mielddisbuktá ahte árbevirolaš báikkálaš guolásteapmi geahpeduvvo hui garrasit. Dat mielddisbuktá ee. ahte báikkálaš fierbmebivdu geahpeduvvo badjel 40 beivviin. Norgga ja Suoma eiseválddit leat masá jo oalát jávkadan golgadeami ja buodđuma dainna evttohusain, mii mielddisbuktá ahte dát bivdovuogit geahpeduvvojit masá 80 %:in. Dan sadjái lea astoáiggebivdu giedahallon hui láddásit ja dát guoská erenomážit suoma beale turistabivdui.

Muhtun jagiid áigi geahpededje maid dušše Norgga bealde luossabivddu hui viidát Deanučázadagas ja vuonas. Dát njuolggadusat ráddjejedje maid báikkálaš bivdovugiid hui garrasit. Dábálaččat leat luossabivdooktavuodas vuhtiiváldán čálitkeahtes njuolggadusa mii cealká ahte jus luossanálii čázadagas áitojuvvo, de galgá álggos geahpedit turistabivddu. Dán čálitkeahtes njuolggadusa leat eiseválddit oalát hilgon. Ođđaáigásaš turistabivdu suoma bealde lea dál nu ráđđejeaddji ahte lea dárbu ráddjet bivddu dan láhkai ahte boahtá báikkálaš guolásteddjiiide buorrin.

Deanu gielda hálida maid cuiget ahte erenomážit fierbmebivdu lea geahppánan ollu dakko bokte ahte otna lea birrasii 70 % unnit fierbmebivdit go 30 jagi áigi.

Orru leat nu ahte kommišuvnna njuolggadusbargu garvá mánja siskkáldasrievttálaš lága ja álbmotrievttálaš konvenšuvnna, erenomážit Finnmárolága ja Deanulága, mii biddjui fápmui 1888:s. Dát guoská maiddái Luondduhivvodatláhkii (2008), ja riikkaidgaskasaš álgoálbmotkonvenšuvnnaide. Oktiibuot leat stáhta disposišuvnnat áiggi mielde šaddan nu heaju Deanu ektui, ahte dat goazahit sámi materiálalaš kultuvrra ovdáneami min guovllus.

Bivdovuoigatvuodalaččat Norgga ja Suoma beale Deanu vuosttildit daid ođđa guolástannjuolggadusaid jus dat biddjojit fápmui dan hámis go leat ovdanbukton. Dán ferte kommišuvdna duođas váldit vuhtii, ja otná soahpamuš sáhtta de jotkot muhtun jagiid vel. Guovlluolbmot imaštallet maid ahte lea go stáhta seaguhan iežas guovlluolbmuid bivdovuoigatvuodaide, dakko bokte ahte leat ásahan njuolggadusaid ja vuovdán eambbo guolástankoarttaid, nu mo omd. vuovdán hálbbes guolástankoarttaid daid guolásteddjiiide geain ii leat bivdovuoigatvuotta.

Guovlluolbmot vuosttildit maid garrasit kommišuvnna evttohusa ásahtit dutkiidjoavkku mas galgá leat viiddis váldi muddet luossabivddu kommišuvnna soahpamušáigodagas. Guolásteaddjit hálidit baicce ásahtit bistevaš lávdegotti mii galgá čoavdit riidduid ja gažaldagaid mat gusket njuolggadusaid áddejupmái soahpamušáigodagas. Otna ii gávdno dákkár orgána, muhto leat eiseválddit guhte gaskaneaset diplomáhtalaččat čovdet riidduid. Guovllu bivdovuoigatvuodalaččat maid eai leat duhtavačča luossabiologaid raporttain luossanáliid birra Deanu čázadagas. Báikkálaš guolásteaddjit oaivvildit ahte lohkamiin ii leat nanu vuodđu. Sivvan dása lea ahte dat geat leat hábmen njuolggadusaid Detnui, eai leat váldán vuhtii árbedieđu ja –máhtu dán dehálaš barggus, vaikko vel dát lea vuoigatvuodavuodđuduvvon Luondduhivvodatlágas (ref. § 8).

Kommišuvnna báikkálaš áirasat eai leamaš ollenge duhtavačča dainna lágiin mo kommišuvnna šiehtadallamat leat čadahuvvon. Lea ohpit gáibiduvvon guovllu olbmuid bealis ahte hálddašanorgánii addo eambbo báikkálaš váikkuhanfápmu. Deanučázadagas lea dál sierra hálddašanorgána (2011), mii lea välljejuvvon vuoigatvuodalaččaid gaskkas. Dán orgánas sáhtta leat mearrideaddji váikkuhanfápmu šiehtadallamiin Suomain. Otná luossabivdoláhkka (1992) vuoigatvuodavuodđuda ahte báikkálaš hálddašeaddjit sáhttet dahkat dákkár šiehtadusaid eará stáhtain.

Konklusuvdna

Dáid namuhuvvon duođalaš dilálašvuodaid geažil, maid Norgga/Suoma kommišuvnna evttohus guolástannjuolggadusaide Deanu čázadahkii mielddisbuktá báikkálaš

vuoigatvuođalaččaide, ja min báikkálaš sámi servvodahkii, bivdá Deanu gieldda ahte kommišuvnna guolástannjuolggadusevttohus hilgojuvvo.

Njuolggadusat rihkkot sihke našunála ja riikkaidgaskasaš lágaid, ja guovlluolbmot vuosttildit njuolggadusaid garrasit. Deanuláhka ođasmahtui 2014:s ja mii čujuhat erenomážit §4, 5 ja 6.

Deanu gieldda mielas lea hui váidalahtti go Deanučázádaga guolástanhálddahuš (TF), guhte ovddasta báikkálaš árbemáhtu, lea hilgojuvvon šiehtadallamiid loahpalaš oasis ja dakko bokte gártan olggobeallái. Deanulágas, mii biddjui fápmui 2014:s, celko ahte: «Láhkaásahusaid hábmen ja šiehtadallan Suomain galgá dahkkot ovttasráđiid Deanučázádaga guolástanhálddahušain ja Sámedikkiin (§6, manimuš lađas).

Deanu gieldda oaivvilda ahte šiehtadallamat fertejit álggahuvvot áibbas ođđasit, ja ahte šiehtadallamis galgá leat čanastupmi Deanuleagi ássiide guktuid bealde rájá. Deanu gieldda evttoha ahte ásahuvvo báikkálaš šiehtadallandeleagašuvdna, mas leat áirasat Deanu čázádaga guolástanhálddahušas ja áirasat suoma bealde maid Ohcejoga gieldda nammada. Dát joavku oažžu fápmudusa hábmet šiehtadusevttohusa mii sáddejuvvo eiseválddiide dohkkeheapmái. Šiehtadus ferte ođđasit šiehtadallot dāvjjit, áinnas juohke 4. jagi, nu ahte lea vejolaš dahkat dárbblašlaš rievdademiid dāvjjit”.

Dear.

Svein-Ottar Helander
Ovdánahttinossodaga jodiheaddji

Anne Fløgstad Smeland
Ráđđeaddi

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopiiija:

Deanučázádaga guolástanhálddahussii
Sámediggái
Karášjoga gildii
Ohcejoga gildii
Finnmarkenii
Ságahii
NRK Finnmarkii